

כ"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תשנז

ערב שבת-קודש

פרשת וארא

כ"ז בטבת ה'תשס"ט

שנת הקהל

יוצא-לאור על-ידי

מכון ליובאוויטש שעל-יד

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ז בטבת ה'תשס"ט – ה' בשבט ה'תשס"ט

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ז בטבת	ה' שאר אבות הטומאות פרק טו-יז.	ה' מלוה ולוה פרק יח.	מ"ע קה.
ש"ק	כ"ח בטבת	פרק יח-כ.	פרק יט.	מ"ע צח.
א'	כ"ט בטבת	ה' טומאת אוכלין.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק כ.	מ"ע צח.
ב'	א' בשבט	פרק דו-ו.	פרק כא.	מ"ע צח.
ג'	ב' בשבט	פרק זט.	פרק כב.	מ"ע צח.
ד'	ג' בשבט	פרק ייב.	פרק כג.	מ"ע צח.
ה'	ד' בשבט	פרק יג-טו.	פרק כד.	מ"ע צח.
ו'	ה' בשבט	פרק טז. ה' כלים.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק כה.	מ"ע צח.

זמני השבוע *

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
5.33	5.07.0	12.23	11.53	9.14	6.45	5.46	5.24	4.36	ו', כ"ז בטבת
5.33	5.08.0	12.23	11.53	9.14	6.44	5.45	5.23	4.36	ש"ק, כ"ח בטבת
5.34	5.08.9	12.23	11.53	9.14	6.44	5.45	5.23	4.36	א', כ"ט בטבת
5.35	5.09.8	12.24	11.54	9.14	6.43	5.44	5.23	4.35	ב', א' בשבט
5.36	5.10.8	12.24	11.54	9.13	6.43	5.44	5.22	4.35	ג', ב' בשבט
5.37	5.11.7	12.24	11.54	9.13	6.42	5.44	5.22	4.34	ד', ג' בשבט
5.38	5.12.6	12.24	11.54	9.13	6.42	5.43	5.21	4.34	ה', ד' בשבט
5.39	5.13.5	12.24	11.54	9.13	6.41	5.43	5.21	4.34	ו', ה' בשבט

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י
5:48	4:30	5:45	4:44	5:46	4:44	5:44	4:34	4:48	3:58
5:54	4:36	5:51	4:50	5:52	4:50	5:50	4:40	4:54	4:04

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

בחינוך יש להחדיר אמונה שלמעלה מן השכל

לימוד עם הילדים ניסים ונפלאות מגלה אצלם את הקשר של עצם
הנשמה עם עצם האלוקות • במה שונים סיפורים הקשורים עם
אמונה, מסדר לימוד רגיל המחייב הליכה צעד אחר צעד? • בחינוך
יהודי תיתכן רק ברירה אחת - לימוד אודות הקב"ה שהוא בלי-גבול
וכל-יכול • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

שכן הוא בנוגע לתורה, שכל גילויי הנבואה שנתגלו
למשה ונכתבו בתורה הם הוראה בכל הזמנים ובכל
המקומות.

* * *

ג. כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר פעם⁵ אודות מלמד
תשב"ר, שבלמדו עם תלמידיו חומש ונ"ך, הנה
בהגיעו לסיפורי נסים, היה משתדל להסביר את
הנסים ולקרבם אל השכל, היינו, להלבישם בטבע,
וכאשר היה מגיע לעניינים כאלו שבשום אופן לא
היה יכול להלבישם בשכל, היה מרלג עליהם.
טענתו של המלמד היתה - "חנוך לנער על-פי
דרכו"⁶: הוא טען שילדים קטנים (ובפרט ילדות
קטנות), קשה להם לקבל עניינים של הפלאות, ולכן
יש ללמדם בסדר והדרגה; תחלה יקבלו את העניינים
הטבעיים, ולאחרי זה את הנסים המלוכשים בדרכי

א. אמרו רז"ל¹ "הרבה נביאים עמדו להם לישראל
כפלים כיוצאי מצרים, אלא נבואה שהוצרכה
לדורות נכתבה, ושלא הוצרכה לא נכתבה".

כלומר: גם הנביאים שאמרו נבואות שהוצרכו
לדורות, לא נכתבו כל נבואותיהם, אלא רק אותם
הנבואות שהוצרכו לדורות. ונמצא, שכל הנבואות
שנכתבו הרי הם על כל הזמנים ועל כל הדורות.
וכן הוא בנוגע לנבואה שבהפטרות פרשתנו
אודות מצרים - "הנני נותן לנבוכדראצר מלך בבל
את ארץ מצרים ונשא המונה גו"², "והיתה ארץ
מצרים לשממה גו"³, וגם לאחר שתשוב למלכותה
תהיה "ממלכה שפלה" בלבד, "ולא תתנשא עוד על
הגויים גו' לבלתי רדות בגויים"⁴ - שגם נבואה זו היא
על כל הדורות.

ואם הדברים אמורים בנוגע לנביאים, הרי בודאי

(1) מגילה יד, א.

(2) יחזקאל כט, יט.

(3) שם, ט.

(4) שם, יד-טו.

(5) ראה גם לקו"ש ח"ט ע' 91. התוועדות תשמ"ו ח"ג ע'
192.

(6) משלי כב, ו.

ואדרבה - זהו היפך החיות!
וכן הוא בנוגע לחיות הרוחני שבישראל, שהוא
עניין הדביקות בהוי' אלקים חיים⁸:

נתבאר לעיל⁹ עניין שם הוי', שהוא למעלה
מהגבלות הטבע לגמרי, דהיינו, כפי שהקב"ה הוא
יחיד ומיוחד בלי שום הגבלות כלל, "אני הוי' לא
שניתני"¹⁰. ובחינה זו - בחינת בלי-גבול - מתקשרת
ומתאחדת עם כל אחד ואחד מישראל, על-ידי
בחינת היחידה שבו הקשורה עם בחינת יחיד דווקא
(למעלה מבחינת אחד, ששייך לו' קצוות של
הגבלת העולם, המרומזים בח' וד', שבעה רקיעים

הטבע, ועד שלבסוף יהיה אפשר ללמד גם עניני
הנסים שמצד שם הוי', נסים שלמעלה מן הטבע
לגמרי.

כשהגיעו הרברים לאוזני אביו, כ"ק אדמו"ר
(מוהרש"ב) נ"ע - שלל זאת בתכלית (עד כאן סיפור
כ"ק מו"ח אדמו"ר).

ולכאורה יכולים לטעון, שטענותיו של המלמד
היו צודקות - שהרי בנוגע לעניין "חנוך לנער על-פי
דרכו", מבואר גם ברמב"ם⁷ בארוכה, שתחלה מלמדים
את הקטן על-ידי שמבטיחים לו מיני מתיקה, ואחר
כך מנעלים, כבוד וכיוצא בזה, ועד שסוף כל סוף

בהיותו "נער" יש להשריש בו בפנימיות את האמונה באלוקות שלמעלה מהטבע לגמרי, ועל-ידי זה הנה "גם כי יזקין" - כשיהיה בר-שכל - "לא יסור מזמנה"

וארץ וד' רוחות העולם, אלא שבהם נמשך הא',
אלופו של עולם)¹¹.

והתקשרות זו של כל אחד ואחד מישראל עם
בחינת אלקות הבלי-גבול מתבטאת בעניין האמונה,
שגם היא באופן של בלי-גבול, והיא בעניין שלמעלה
מהשכל לגמרי.

וכיוון שכן, הרי מובן שלא שייך בזה התחלקות,
והרי זה באחד מב' הפנים: או שמלמדים את הילד
שהקב"ה הוא יחיד ומיוחד, בלי-גבול, שבוה נכלל
גילוי הנסים דשם הוי'; ואם לא מלמדים אותו באופן
כזה - אין פירוש הדבר שנותנים לו דבר חלקי, אלא
אין זו אמונה כלל, ואדרבה - ההשתדלות להלכיש כל
דבר בטבע היא עניין הפכי כו'.

ה. אמנם, תכלית הכוונה היא להמשיך בעולם
גם בחינת יחיד שלמעלה מהעולמות, והיינו, שגם
כאשר נמצאים בעולם ומתעסקים בענייני העולם,
יהיה נרגש שהקב"ה הוא יחיד ומיוחד.

מביאים אותו לידי לימוד תורה לשמה; ואפילו בנוגע
ללימוד החסידות, פנימיות התורה - הרי גם בתניא
ישנו "חינוך קטן", שבו מבואר העניין ד"חנוך לנער
על-פי דרכו"!¹²

ד. וביאור העניין:

הליכה בסדר והדרגה - שייכת רק בעניין שהוא
בגדר התחלקות. וכמו בנוגע לכללות עניין השכל,
שהוא בגדר התחלקות, ויש בו חלק תחתון יותר
וחלק נעלה יותר - אזי צריכים לילך בסדר והדרגה:
תחלה מלמדים את הקטן עניינים קלים בהשגת
התורה, ולאחרי זה - עניינים עמוקים יותר.

אמנם, בנוגע לנקודה שאינה בגדר התחלקות,
כמו נקודת החיות שאינה מתחלקת [והרי מובן
שאין זה מצד המיעוט והקטנות עד שאין בה
כדי חלוקה, אלא אדרבה: נקודה זו היא אמיתית
המרחב, אלא שהיא למעלה מהגבלה ולמעלה
מהתחלקות] - לא שייך סדר והדרגה כלל, והרי
זה באחד מב' הפנים: או שנותנים לו עצם החיות
כמו שהוא, ואם לאו, לא נותנים לו גם חלק ממנו,
היינו, שאין זה חיות כלל (גם לא חלק מהחיות),

(8) ע"פ ואתחנן ד, ד. וראה אבות דר"נ ספ"ד.

(9) לקו"ש חל"א ע' 23 ואילך ס"ב.

(10) מלאכי ג, ו.

(11) ראה לקו"ש ח"א ע' 11. וש"נ.

(7) פיה"מ לסנהדרין ר"פ חלק. וראה הלי' תשובה פ"י ה"ה.

ושלום באמונה שלמעלה מהשכל.

* * *

ז. יום שבת קודש זה, מברכים החודש שבט, שכולל את כל ימי השבוע שלאחריו, כולל גם את ראש־חודש שבט, הכולל את כל ימי החודש, יחד עם הנקודה העיקרית שבחודש, שבנוגע אלינו הרי הנקודה העיקרית היא יום העשירי בשבט, יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר¹⁶.

ויש לקשר עניין זה עם הפרשה שעומדים לקרוא עתה - "בא אל פרעה", שהוא עניין הנתינת־כוח מהקב"ה למשה לשבור את כל הקליפות גם כשהם עומדים בתקפם¹⁷. וזמה מובן גם בנוגע ל"אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא"¹⁸, ובפרט ביום ההילולא שלו - שישבור את כל הקליפות המנגרות לבני־ישראל¹⁹.

(מהתוועדות ש"פ וארא, מברכים חודש שבט, ה'תשכ"א.
'תורת מנחם' כרך כ"ט עמ' 309-313, בלתי מוגה)

16) ראה גם שיחת ש"פ שמות, מבה"ח שבט תשי"ט בסופה (תו"מ חכ"ד ע' 329). וש"נ.

17) ראה ד"ה ויאמר גו' דש"פ וארא, מבה"ח שבט תשט"ו (תו"מ ח"ג ע' 187 ואילך). וש"נ.

18) תקו"ז תס"ט (קיב, רע"א. קיד, רע"א).

19) חסר סיום לשון הברכה (המו"ל).

ויעל דרך מה שנתבאר [לעיל²²] שהביטול המוחלט להקב"ה שמצד שם הוי' שלמעלה מהעולם צריך להיות נמשך בכל עניני העבודה - לא רק בשעת תפלת שמונה עשרה, בעמדו "כעבדא קמי מאריה"¹³, אלא גם בשעת לימוד התורה, שאז מוכרח להשתמש בשכלו, שהרי לימוד התורה צריך להיות בהשגה דווקא, וכדאיתא במגן אברהם¹⁴ שמי שאינו מבין מה שלומד אינו יכול לברך ברכת התורה; בשעת העסק בל"ט מלאכות ד"עובדין דחול"; וגם בשעה שעוסק במצוות "הוכח תוכיח את עמיתך"¹⁵, שאז צריך להתלבש בלבושי המתברר - שאינו נתפס בכל זה, אלא עומד באותו ביטול].

וכן הוא בנוגע לעניין האמונה - שהתכלית היא שגם כאשר הילד יגדל ויהיה בר־שכל, שתופס את כל העניינים על־פי שכל, לא תהיה אצלו חלישות חס־ושלום באמונה שלמעלה מהשכל.

וזהו "חנוך לנער על־פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה" - שבהיותו "נער" יש להשריש בו בפנימיות את האמונה באלקות שלמעלה מהטבע לגמרי, ועל־ידי זה הנה "גם כי יזקין" - כשיהיה בר־שכל - "לא יסור ממנה", שלא תהיה אצלו שום חלישות חס־

12) בהשיחה שבלקו"ש הערה 9.

13) שבת יו"ד, רע"א.

14) או"ח ס"ג סק"ב. וראה הל' ת"ת לאדה"ז ספ"ב. וש"נ.

15) קדושים יט, יז.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

בין גאולת מצרים לגאולה העתידה

על-ידי הגאולה – ידיעת ה' גם למצרים

ביציאת גאולת מצרים נפעל חידוש לא רק בשייכות ליהודים – כדי שיהודים יהיו ראויים לקבל את התורה בהר סיני, היו מוכרחים לעבור ולהזדכך ב"כור הברזל" של גלות מצרים, וגמר וסיום הזיכוך והבירור היה ביציאת מצרים –

אלא גם עבור מצרים גופא (ואומות העולם בכלל), וכמפורש בכתוב "וידעו מצרים כי אני ה'": פרעה ומצרים מצד עצמם אין להם שייכות לידיעת הוי', כפי שפרעה אמר "לא ידעתי את הוי'": מצד עצמם שייכים הם רק לשם אלקים (כפי שיוסף אמר לפרעה "אלוקים יענה את שלום פרעה"), ששם אלוקים בגימטרייה הטבע,

והיינו, שמצד שם אלוקים, ההנהגה היא על-פי טבע שבו לא ניכר בגילוי האור האלוקי; אבל ההנהגה שלמעלה מהטבע, הנהגה ניסית, באה משם הוי' – ולה אין לפרעה ומצרים (ואומות העולם) שום שייכות לגמרי ואין להם בזה שום השגה והכרה.

וזהו מה שנפעל בגאולת מצרים, ש"וידעו מצרים כי אני הוי'", שהם קיבלו ידיעה בהנהגה ניסית שלמעלה מהטבע, שקשורה עם שם הוי'.

הייעוד הקשור לגויים – חלק מעצם הגאולה

כדוגמה לזה – אלא שבאופן נעלה בהרבה, יהיה החידוש לעתיד לבוא: נוסף לגאולה של ישראל אורייתא וקודשא-ברוך-הוא, יפעל הדבר גם בעולם אצל כל אומות העולם, וכמפורש בכמה כתובים ונבואות הגאולה, עד, כפי שהרמב"ם גם מביא בספר הלכות הלכות, שאז "יתקן את העולם... שנאמר כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם הוי' ולעבדו שכם אחד".

וייעוד זה בנוגע לאומות העולם אינו סתם דבר נוסף לו יזכו בביאת משיח צדקנו, אלא הוא קשור עם עצם עניין הגאולה: היות ואז "תצא" השכינה כביכול מהגלות, הרי יחד עם זאת תתגלה אמת הוי', ש"כל הנמצאים משמים וארץ ומה שביניהם לא נמצאו אלא מאמיתת הימצאו", ש"אמיתת הימצאו" הוא שם הוי' שלמעלה מ(טבע העולם).

ולכן מודגש בנוגע לעתיד לבוא "ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר" – שהגילוי של שם הוי' ("ונגלה כבוד הוי'") יפעל ראייה מוחשית בבשר הגשמי שאמיתית מציאותו (של הבשר) הוא "פי הוי'":

היות ויתבטל ההעלם והסתר על אלקות (גאולת השכינה מגלותה) ויתגלה שהמציאות האמיתית של העולם הוא אלקות (פי הוי'), יהיה זה באופן של "וראו כל בשר", שהבשר יראה כבוד הוי' מצד התכונות והטבע של הבשר עצמו שיהיו אז, באותו אופן כפי שהטבע והתכונה של עיני בשר לראות דברים גשמיים. ובזה הוא אחד החידושים של הגאולה העתידה על הגאולה של "ימי צאתך מארץ מצרים": בגאולת מצרים – הידיעה של מצרים (וידעו מצרים) כי אני הוי' באה על-ידי המכות (וכיוצא בזה) – על-ידי שבירת מצרים; מה שאין כן לעתיד לבוא, יהיה "וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר", לא על-ידי מכות, שבירה, אלא בדרך תיקון, ובלשון הרמב"ם הנ"ל "ויתקן את העולם כולו כו' לקרוא כולם בשם הוי' ולעבדו שכם אחד".

(ליקוטי שיחות כרך כה עמ' 189)

שנת הקהל

"הקהל הוא עניין ערב במיוחד" • שנת הקהל תרצ"ב, כפי שצוינה על-ידי הרבי בהתוועדות שנמשכה לילה שלם באטווצק • הצורך במצוות הקהל בתחילת כל שמיטה, ומדוע מדגישה התורה את הזיקה לשמיטה הקודמת, "מקץ שבע שנים" • ומה הורה הרבי לכמה מאנ"ש כתחליף לנסיעה לבית חיינו בשנת הקהל?

ההיא היה כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו במחיצת חותנו, כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ, ששהה בחודש תשרי תרצ"ב באטווצק. כמה וכמה מהחסידים ותלמידי התמימים הגיעו גם הם לשם. בחול המועד סוכות, ציווה הרבי הריי"צ לחתנו, כ"ק אדמו"ר, להתוועד עם החסידים ותלמידי התמימים, וכפי שסיפרו עדי ראייה הייתה זו התוועדות מיוחדת במינה.

ההתוועדות נמשכה שעות רבות (מהשעה השמינית בערב עד השעה השביעית בבוקר), כאשר כל הנוכחים משתאים מגדולתו בכל חלקי התורה. טפח מאישיותו התורנית-רוחנית נתגלה אז לפנייהם - כאשר בשולחן המלך הוגשו נגלה ונסתר, הלכה ואגדה, בשילוב הוראות ולקחים בעבודת ה' - כפי שמופיעים ברשימה שרשם, כנראה לעצמו, מהדברים שדיבר בהתוועדות הנ"ל.

חלק עיקרי ברשימה זו מדבר על מצוות הקהל. להלן קטעים מתוכה (הרשימה נדפסה על-ידי מערכת אוצר החסידים לקראת יום הבהיר י"א ניסן ה'תשנ"ה, ובהמשך לזה במשך השנים תשנ"ה-תש"ס, ועתה הופיעה לרגל וא"ו תשרי תשס"ט במהדורה חדשה ומושלמת):

בשנה זו (תרצ"ב) בחול המועד סוכות - הרי לבד שמחת בית השואבה, ישנה גם מצוות הקהל. ותוכן המצווה - שבסוף שנת השמיטה תחילת שנה הח',

בתחילת שנת תשמ"ב, כשהכניסו לרבי להגהה ראשי פרקים מתולדותיו ועסקנותו הציבורית החובקת-עולם [שנרפסו בראש קובץ "היום יום" - מהדורת תשמ"ב (ואילך)], הרי לגבי פעלי שנת תשמ"א הוסיף הרבי מיוזמתו את הקטע דלהלן:

מעורר שהשנה שנת הקהל את האנשים והנשים והטף גו' לעשות את כל דברי התורה הזאת. אכן, שנת תשמ"א היתה השנה שבה העמיד הרבי את עניין 'הקהל' כנושא מרכזי ביותר. ב'הקהל' שלאחריו - תשמ"ח - כבר היה מהפך של ממש. אולם גם בשנים שלפני כן, כמו תשכ"ז ותשל"ד, העלה הרבי את הנושא על סדר היום.

בקשר ל'הקהל' התבטא הרבי בו' תשרי תשל"ד ('שיחות קודש' תשל"ד כרך א, עמ' 36): "דער ענין איז זייער אַ געשמאַקער" [=עניין זה הוא ערב ביותר!].

כוח מהודש לעבודת ה'

העניין העסיק את הרבי כבר בצעירותו. ביטוי נרחב לכך מצאנו בהתוועדות מיוחדת שקיים בהיותו בגיל שלושים.

שמחת בית השואבה תרצ"ב, אטווצק. בעת

טף שבכל התורה פטורים.. והקורא בתורה הוא דווקא המלך.. כי מלך בכלל ענינו הוא שעל־ידו יהיו כל בני־ישראל בטלים להקב"ה..

בנושאים האלה, שבהם דיבר הרבי באותה הזדמנות, התכתב גם עם אביו הגאון החסיד והמקובל רבי לוי יצחק ז"ל. אור ליום ד' ט"ו כסלו תרצ"ב שיגר לו אביו מכתב ארוך חזרה ובו התייחס לדבריו, כדרכו באריכות על־פי קבלה - ראה ליקוטי לוי יצחק אגרות עמ' רלט ואילך.

ל'הקהל' גדרים שונים ומיוחדים

בהתוודות שמחת בית השואבה תש"כ ('תורת מנחם' כרך כז עמ' 65 ואילך) הקדיש הרבי שיחה מיוחדת ל'הקהל', וזה תוכנה: במצוות הקהל יש עניינים מיוחדים: חיובה גם על הנשים והטף, קיומה על־מנת לקבל שכר ("כדי ליתן שכר למביאיהן"), הקריאה בלשון־הקודש אף אם אין מבינים, חיובה על כל אחד ואחד אף שהמצווה היא על המלך; ההוראה ברוחניות - שביקש הרבי להפיק, היא - אשר מזמן לזמן מוטל על כל אחד ואחד מ־ישראל להתעורר "למען ישמעו ולמען ילמדו גו'" ולפעול גם על אחרים בזה.

הכנה להקהל - מט"ו באב

כתב הרבי בט"ו מנחם־אב תשל"ג ('אגרות קודש' כרך כז עמ' רצג):

ויהי - רצון אשר ביום זה דחמשה עשר באב ו"מכאן ואילך" - ובפרט בשנה זו, שנת השבע, שבת לה', והכנה לשנת וענין הקהל את העם האנשים והנשים והטף גו' למען ישמעו גו' את כל דברי התורה הזאת - יתעורר כל אחד ואחד מאתנו בתוככי כל ישראל להוסיף בתורה ובמצוות, הן בנוגע לעצמו והן בהשפעה על זולתו.

שייכות גמ"ח ל"הקהל"

הנה מכתב שכתב הרבי ל"הנהלת חברת גמילות

היו מתאספים כל ישראל, וגם הנשים והטף, לעזרה, והמלך היה קורא באזניהם, במשנה תורה: "אלה הדברים", "שמעו", "והיה אם שמוע", "עשר תעשר", "כי תכלה לעשר" וכו'.

והיה זה - ממשיך הרבי - במוצאי יום־טוב הראשון של החג - שהוא גם זמן שמחת בית השואבה - וכדאיתא כל זה בדברים.. סוטה ורמב"ם..

ואפשר לומר ביאור כל זה: בהמשך הזמנים - ישנו כלל, וכלל דכלל, ופרט, ופרט דפרט וכו'.. ושיעור המשך הזמן היותר מורגש הוא היקף השבוע בימים, שבכל שבוע מתחיל המשכת החיות [=החיוניות] מחדש, כמו שהיה בששת ימי בראשית. וכמו שהוא בימים - הוא גם כן בשנים, שכל ז' שנים הוא דבר בפני־עצמו ו' שנים - כנגד ו' מדות, ואחר־כך שנת הז' - שמיטה - לנגד המלכות.. ובשמיטה - הוא עליית המלכות.. ובהיות שעולה בשנת השמיטה, חיות כל שמיטה שעברה, ומתחיל פרט חדש [=המשכת החיות לשמיטה חדשה] לכן צריך להמשיך כח ואתערותא על העבודה וקבלת עול מלכות שמים - וזהו [=קבלת עול מלכות שמים] עיקר מדריגת המלכות - שהוא ראשית ותחלת העבודה. וזהו תוכן מצוות הקהל - המשכת כוח ואתערותא על העבודה וקבלת עול מלכות שמים, על השמיטה החדשה.

זוהי הפתיחה של הרבי בנושא זה. להלן ממשיך הרבי ומבאר מדוע מדגישה התורה "מקץ שבע שנים (במועד שנת השמיטה בחג הסוכות)", אף שהוא כבר חג הסוכות דשנת א' לשמיטה הב'?

אלא: על־דרך המבואר שבין כל מדריגה ומדריגה הוא בבחינת נפילה ממדריגה הראשונה וכו' אבל נשאר וכו' רשימו [=רושם - השפעה] ממדריגה הראשונה, ואם־כן ההתחלה [=של העבודה במדריגה החדשה] היא בכוח המדריגה שעברה. ולכן גם במצוות הקהל, שמתחילין להמשיך [=כוח והתעוררות] על הפרט החדש - הוא בכוח עבודת שמיטה שעברה.

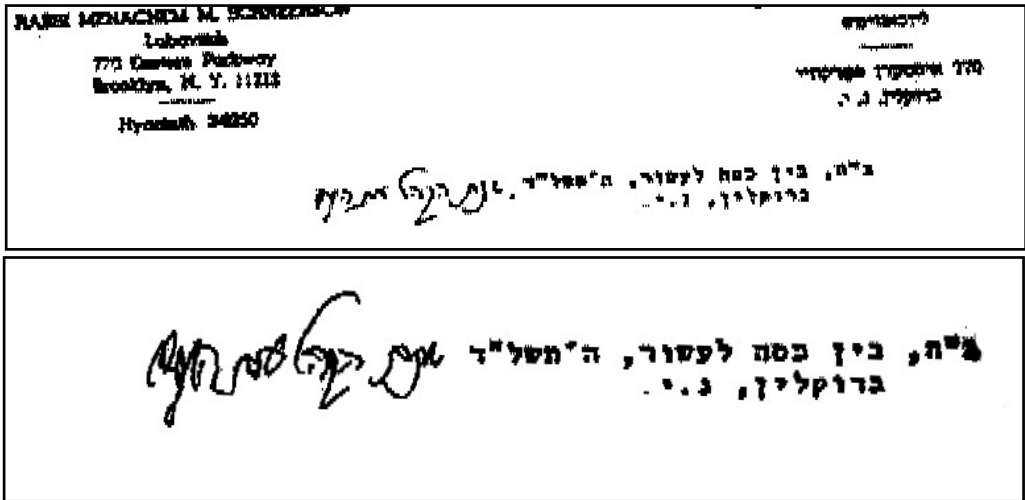
וכיוון שתוכנה של מצוות הקהל היא שממשיכין ראשית העבודה, לכן כל בני־ישראל חייבים בהקהל, גם נשים, אף דהוי מצוות עשה שהזמן גרמא, ואף

זה שיגר הרבי מכתב ברכה להרה"ג רב פעלים ר' דב יהודא שוחט ורעייתו הרבנית מטורונטו, לרגל חתונת בנם מאיר עובדיה שי' שהתקיימה בכ"א אלול תשל"ג ('אגרות קודש' כרך כט עמ' א).
מסתבר (מבוא ל'אגרות קודש' שם עמ' 15) שהרבי טרח להוסיף בכתב-יד קדשו - את המילים הבאות:
שנת הקהל את העם.

חסדים שומרי שבת ה' עליהם יחיו" ('אגרות קודש' כרך כט עמ' פט - צ):

ויהי - רצון שתהא בשעה טובה - ומוצלחת ובפרט אשר השנה הרי היא שנת הקהל את העם האנשים והנשים והטף וגרך אשר בשעריך גו'.
והרי - זה מפעולות ותוצאות גמ"ח - שמביאה לידי אחוה ושלוש, ושייכת (ומאחדת ופועלת) בגופו ובמומונו בעניים ובעשירים, ועל-אחת-כמה-וכמה

הוספות של הרבי בכתב יד קודשו אחרי תאריך האיגרות: "שנת הקהל את העם"

להקהיל בפועל ליד הכותל המערבי

בתחילת חודש אלול תשל"ג ביקש הרה"ג הרה"ח ר' עזרא-בנימין שוחט שי', שהתגורר אז בבני ברק (כיום ראש ישיבת אור אלחנן - חב"ד לוס-אנג'לס קליפורניה) לבוא עם בני-ביתו לבית חיינו.

בקשר להבאת בני הבית כתב הרבי ('אגרות קודש' כרך כח עמ' שח):

אין כדאי, ובפרט ששואל והוא שנת הקהל, וכדאי שזוגתו והילדים - שיחיו - יבקרו וילמדו פסוקים אחדים דפרשת הקהל על-יד הכותל בחול-המועד - סוכות.

הטיפול (שהוא גמ"ח) בטף עליו נאמר עושה צדקה בכל עת.
בשולי הגליון ציין הרבי:

הטיפול (שהוא גמ"ח) בטף: אפילו בטף דהקהל שהוא קטני קטנים (ירושלמי ריש חגיגה, ובמנחת חינוך מצוה תריב - דתיכף כשנולד) ומחוייב לזונם (טור שולחן ערוך אבן העזר ריש סימן ע"א ובנושאי כליהם ושם נסמך) - הרי יש בזה ענין החסד (כתובות מטב, וצדקה (שולחן ערוך שם), ובפרט שהטיפול הוא יותר מלזונם (וראה ט"ז שם)).

חשוב להוסיף בתאריך

"ב"ה, בין כסא לעשור, ה'תשל"ד" - בתאריך

גם הרה"ח הר"ר אפרים וולף, ששאל באותה תקופה אם בנו בנימין שי' יכול לבוא לחודש תשרי לבית חיינו - נענה בשלילה, כפי שציין ביומנו - רשימותיו מיום כ"א אלול (צוטט ב'אגרות קודש' שם בשולי הגיליון):

"הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א עבור בנו בנימין שבמקום לנסוע אל כ"ק אדמו"ר שליט"א עליו לבקר בכותל המערבי פעם בימי הסליחות ופעם בחול המועד סוכות".

התוספת של "בימי הסליחות" - קשורה כנראה להוראה הכללית שניתנה לאחר שבת ח"י אלול והיא, לכנס ילדים "באחד מימי הסליחות" ('אגרות קודש' שם עמ' שכד ואילך).

ו ל " ע ס ק נ י

אנ"ש אשר באה"ק תובב"א" כתב הרבי (היכל מנחם ח"א עמ' קסב ואילך):

לכנס בנינים ובנות שלפני בר (בת) מצווה - מכל הארץ ובפרט מירושלים - וכדאי להשתדל ובמרוץ שיגדל המספר ככל האפשר, על-יד כותל המערבי.

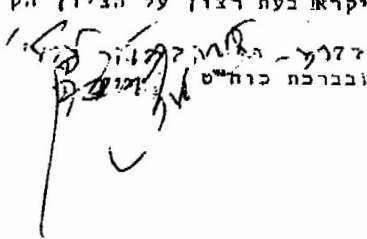
בהמשך המכתב (אגרות קודש שם עמ' שכו): "וטוב ונכון - לעשות גם באחד מימי עשרת-ימית-שובה ככל הנזכר לעיל".

אלא שלרב שוחט (אליו ניתנה ההוראה כזכור כבר בתחילת חודש אלול) כתב הרבי:

- לא לפרסם (על-כל-פנים לעת-עתה).
בחודש תמוז תשל"ג כותב הרבי ('אגרות קודש' כרך כח עמ' רעו), כנראה בתגובה לשאלתו-הודעתו של העסקן החסידי הרה"ח ר' יצחק גנזבורג - שרוצה להגיע לחודש תשרי תשל"ד:

בקשר לביאתו לכאן, בהיותה שנת הקהל צריכה להיות פעולה מוגברת בהקהל וגו' והטף כפשוטו.

אם נפענח את כוונת הרבי: בהיות הר' גנזבורג מעסקני 'רשת אוהלי יוסף יצחק', עליו לזכור, כי חודש תשרי תשל"ד הוא חודש של (שנת) 'הקהל', ומתפקידו לדאוג לטיפול עם בני הנוער, ותלמידי ה'רשת'.

<p>RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON Lubavitch 770 Eastern Parkway Brooklyn, N. Y. 11213 493-9250</p>	<p>מנחם מענדל שניאורסאהן ליובאוויטש 770 איסמעון פארקוויי ברוקלין, נ. י.</p>
<p>הלמידים השלוחים שליט"א דישיבה גדולה קסבלנקה</p>	<p>ב"ה, ג' אלול חשמ"א ברוקלין</p>
<p>שלום וברכה!</p>	
<p>מאשר הנני קבלת הדו"ח וכו', ודבר בעתו - בימים שהמלך בשדה ומקבל את כולם בסבר פנים יפה ומראה פנים שוחקה לכולם כו'.</p>	
<p>דשנת הקהל. הפ"נ שבמכ" יקרא בעת רצון על הציון הק"ו.</p>	
<p>ד'תש"ד - ה'תש"ד ובברכת כוונת</p> 	

איגרת מחודש אלול תשמ"א לתלמידים השלוחים בקסבלנקה, והרבי מציון שהימים האלה הם ימים "שהמלך בשדה" דשנת הקהל"

חיזוק ההתקשרות

להצטרף אל הרבי בעליותיו

בנוגע לחודש שבט - המתברך ביום השבת קודש זה - ישנם כמה עניינים, אבל העניין הכי קרוב אלינו והכי נוגע אלינו הוא - יום ההילולא של נשיא הדור, כ"ק מו"ח אדמו"ר, בעשירי בחודש. ... מובן גם בנוגע לעניינינו . . . כיוון שהעליות ביום ההילולא הן **שלא בערך** - לכן צריכים להשתדל שתהיה אצלנו היכולת והאפשריות ללכת ולהתעלות ("מען זאָל קענען מיטגיין") ביחד עם הרבי. - הרבי סיפר, שפעם אחת כשישב החסיד ר' יעקב מרדכי מפאָלטאָוואַ עם כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע - לאחרי שכבר היו חברים במשך שלושים שנה, פרץ בבכי, באמרו אל כ"ק אדמו"ר נ"ע: במשך שלושים שנה האחרונות - אתם עלייתם למעלה מעלה, ואנכי ירדתי למטה מטה!... ומשמעות הסיפור היתה, שכ"ק אדמו"ר נ"ע קיבל את הדברים בניחותא, היינו, שהסכים אל דברי הרי"מ, כיוון שזאת היתה המציאות...

והגע עצמך:

ר' יעקב מרדכי היה בעל דגא, בעל צורה, עובד, ועבודתו היתה בקו המרירות (מצד מרה-שחורה), ועם כל זאת, הרי לגבי עליותיו של כ"ק אדמו"ר נ"ע, לא זו בלבד שכל ענייניו של הרי"מ לא היו בגדר מעלה ("זיינע עניינים האָבן ניט געהייסן קיין מעלה"), אלא אדרבה, הם היו עניין של מטה!... [.] ומכל שכן בנוגע אלינו - שלא זו בלבד שהעבודה שלנו אינה בערך לעליותיו של הרבי, שלכן הרי זה עניין ד"אוכס", אלא גם למטה מזה...

וכיוון שכן, צריכים אנו להשתדל ביותר שלא לפגר ("ניט אָפּצושטיין")... אלא להצטרף ולהתלוות ("מיטהאַלטן") אל הרבי בעליותיו - על-ידי זה שהעבודה שלנו תהיה באופן ד"בכל מאורך", "מאוד שלך" על כל פנים, "אונזער בלייגבול" (עם היותו באין ערוך אל העליות הכליגבול של הרבי). ופשיטא - להיזהר שלא תהיה חלישות ח"ו בעניין ההתקשרות אל הרבי, היינו, לא רק שלילת הפסק ההתקשרות ח"ו, אלא גם שלילת איזו חלישות על כל פנים בקיום תקנותיו של הרבי וכיוצא-בזה. ולהעיר, שלאמיתו של דבר, גם חלישות בעניין ההתקשרות הווי הפסק, ועל דרך המשל שהביא רבינו הזקן באגרת התשובה "מחבל עב שזור מתריג חבלים דקים .. וכשעובר ח"ו על אחת מהנה - גם עבירה שאין בה כרת - נפסק חבל הדק", כלומר: "הפסק" - בחבל הדק, ו"חלישות" - בכללות החבל. ויש להוסיף, שההפסק הוא גם כאשר עוברים על תקנה של הרבי פעם אחת בלבד - על דרך מה שכתוב בתניא (בנוגע לצד הקדושה) ש"יחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד!"

...ועניין זה - חיזוק ההתקשרות - נוגע במיוחד בעמדנו בימי ההכנה ליום ההילולא:

הכוח והיכולת להצטרף ולהתלוות אל הרבי בעליותיו ביום ההילולא, אינו מצד הכוחות שלנו, אלא מצד ההתקשרות עם הרבי.

[.] ולפיכך, בעמדנו עתה קודם יום ההילולא נוגע ביותר עניין ההתקשרות, ופשיטא, התנועה דשלילת היפך ההתקשרות ח"ו, לא להיות מנותק ונפרד ("אָפּגעריסן") ח"ו מהרבי, כמדובר . . . שהבן אינו רוצה שאביו לא יהיה אביו ח"ו, ועל-ידי ההתקשרות עם הרבי יכולים להצטרף אל העליות שביום ההילולא.

(מהתוועדות ש"פ וארא, כ"ח טבת, תשי"ב. 'תורת מנחם' כרך ד, עמ' רעו)

פרשת וארא

וארא

כ"ד בטבת, יום הסתלקות של רבנו הזקן, בעל התניא והשולחן ערוך, חל ברוב השנים בפרשתנו. וראה זה פלא: בשם הסדרה ("וארא") מרומז שמו של הרבי: "וארא" אותיות "אור א". האל"ף הנוספת היא ראשי-תיבת אור. הרי שבתוכה זו רמוז ה'אור' פעמיים: פעם אחת במפורש ופעם אחת ברמז ובראשי-תיבות. דבר זה מתאים לשמו של הרבי - 'שניאור' (שני אור), שנקרא כן על שם שהאיר את העולם בשני אורות - באור גלוי - תורת הנגלה, ובאור נסתר - תורת החסידות.

(משיחת ש"ק פרשת וארא תשמ"א)

וידבר אלוקים... אני ה' (ו,ב)

נאמר במדרש (שמו"ר פ"ה) שטענתו של משה ("למה הרעותה") היתה: בשלמא דור הפלגה חטאו נגדך ולכן נענשו; אך מה חטא העם הזה שבגלל זה נגזרה עליו דווקא גזירת שעבוד כבד זה? אולם נאמר בכתבי האריז"ל שנשמות בני-ישראל שנשתעבדו במצרים היו גלגול של נשמות דור הפלגה, ומאחר שדור הפלגה חטא בחומר ולבנים (ככתוב (בראשית יא): "הבה נלבנה לבנים... והחומר היה להם לחומר"), נשתעבדו בני-ישראל במצרים בחומר ובלבנים, בכדי לתקן חטאם. זו, אם-כן, תשובת ה' לטענת משה: הלוא אתה הצדקת את עונש דור הפלגה. בגלל אותה סיבה יש הצדקה גם לשעבוד בני-ישראל במצרים, כי הם אותן נשמות. וזהו "וידבר אלוקים... אני הוי'" - מידת הדין שאני עושה בישראל היא לאמיתו של דבר חסד ורחמים, כי בזה יתוקן חטאם.

(פלח הרמון ח"ב פר' וארא עמ' לב,לה,לו)

* * *

החידוש בפסוק זה, אינו עצם ההודעה "אני ה'", שהרי שם זה היה ידוע למשה לפני כן; הכתוב בא כאן להודיענו על ה'ייחוד', היינו, איחוד שמות ה' ואלוקים אשר זו תכלית הכוונה - שתהיה התחברות של שם הוי' ושם אלוקים ('וידבר אלוקים... אני ה'), דהיינו, ששם הוי' יאיר בגלוי בשם אלוקים.

(המשך תע"ר"ב עמ' תתלא)

וידבר אלוקים אל משה... וארא אל אברהם וגו' (ו,בג)

דברי הקב"ה למשה רבנו, "וארא" וגו', באו כמענה לטענתו (בסוף פרשת שמות) "למה הרעותה לעם הזה". משה רבנו, חכמה דקדושה, בא בטענה לקב"ה על חושך הגלות, והקב"ה עונה: אכן, מצד השכל יש מקום לטענת "למה הרעותה", וייתכן שחושך הגלות יגרום נפילת-רוח, אבל עבודתו של יהודי צריכה

להיות בצורה כזו, שהאלוקות לא רק מובנת בשכלו, אלא נראית לו בגלוי ("וארא"), שאז גם בחושך הגדול ביותר הוא עובד את קונו, למרות כל ההפרעות. הכוח לזה ניתן מ"וארא אל" האבות". הם עצמם ראו אלוקות בגלוי והורישו את הכוח לזה לכניהם אחריהם עד עולם. רמזו לדבר - שם הפרשה הוא "וארא" סתם (ולא "וארא אל אברהם" או "אל האבות"), להורות שראיית אלוקות שייכת לכל אחד מישראל.

(שיחת שבת פרשת וארא תשמ"ג. תורת מנחם תשמ"ג כרך ב, עמ' 828)

והוצאתי... והצלתי... וגאלתי... ולקחתי (ו,יז)

יש כאן רמז לארבעת השלבים בעבודת הבורא: סוד מרע (מצוות לא-תעשה), עשה טוב (מצוות עשה), לימוד התורה, והעבודה הנעלית ביותר של דבקות בה' - עד כדי 'לקחת' עצמותו יתברך. "והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים" - רומז לסוד מרע, היינו היציאה מסבל החטא (הנקרא מצרים). "והצלתי" - (מלשון צל) רומז לעשה טוב, קיום המצוות שנמשלו לצל, כמאמר רז"ל (ירושלמי תענית פ"ד ה"ב) על הפסוק (ישעיה נא) "ובצל ידי כיסיתיך" - "זו גמילות חסדים". "וגאלתי" - רומז ללימוד התורה. כי אמיתית הגאולה היא כשמתבטלות כל ההגבלות, אף הגבלות דקדושה, וזה נעשה על-ידי התורה, שהיא אין-סופית. "ולקחתי אתכם לי" - תכלית העילוי בעבודת ה': 'ש'לוקחים' את מהותו ועצמותו יתברך ("לי"), אשר הוא נעלה מבחינת הגבול ומבחינת הבלי-גבול כאחד.

(ספר המאמרים תרע"ח דף קמה)

וידעו מצרים כי אני ה' (ז,ה)

המכות היו דינים קשים, והמתקת הדינים היתה על-ידי תפילת משה, זאת אומרת שהחסדים שמקורם בשם הוי' ביטלו את הגבורות שמקורם בשם אלוקים. דבר זה לא ידעו חרטומי מצרים לעשות, כי הם יכלו להביא את הדינים, אך לא יכלו לבטלם. זהו שאמר הכתוב: "וידעו מצרים כי אני הוי'".

(תורת חיים שמוות, דף שצו ע"ב)

וישלך אהרן את מטהו... ויהי לתנין (ז,י)

התנין מסמל את קליפת מצרים כדכתיב (יחזקאל כט), "הנני עליך פרעה מלך מצרים, התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו". מטה (מלשון הטיה ו"המשכה") רומז להמשכת אור אלוקי מעולם לעולם. בהפיכת המטה לתנין נרמז כי השורש והמקור של קליפת מצרים הוא האור האלוקי, שירד פלאים על-ידי צמצומים רבים עד שנתהוותה ממנו מציאות של קליפות. בזה שהתנין נהפך למטה (וכן בכך שבלע מטה אהרן את מטות החרטומים) נרמז, שלא זו בלבד ששורש ומקור הקליפות הוא מן האור האלוקי, אלא שגם עצם קיומן בהווה הוא מאור זה, המחיה ומקיים אותם תמיד, וברצות ה' נהפך הנחש למטה, וכל הקליפות היו כלא-היו.

(תורה:אור דף נו עמ' ב)

שמירה לחתן

בספר המנהגים¹ איתא: "במשך שבעת ימי המשתה משתדלים שהחתן או הכלה לא ילכו לברם, גם שניהם יחד לא, אלא בלויית עוד אחר".

"בפרקי דרבי אליעזר² איתא: 'החתן אינו יוצא לשוק לברו'. אבל שם נראה, שטעם הדבר הוא משום כבוד, ואילו מכ"ק מו"ח אדמו"ר שמעתי, שהחתן לא ישהה לבר גם כמה ימים לפני החתונה, משום שמירה³."

כאותה שיחה נאמר: "כמה ימים לפני החתונה - כ"ק מו"ח אדמו"ר לא פירש כמה ימים", אבל הרבי סיפר שאדמו"ר מהוריי"צ אמר לו זאת שבוע לפני חתונתו⁴.

הרה"ח רי"ל שי" גרונר סיפר⁵, שהרבי סיפר בשעתו לאביו⁶, שכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע הורה לו כשהיה חתן, שגם בתוך הבית, אפילו מחדר לחדר, לא יעבור את מפתן הדלת ללא 'שומר'."

ולמעשה מרשימת הרב חיים מרדכי אייזיק חודקוב ע"ה מההוראות שקיבל מכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ בעת נישואיו, אור לכ"ו שבט תרצ"ט, ס"ט⁸: "אודות הליכה יחידי בחוץ: אין ללכת יחידי בחוץ⁹. שילווה מי שהוא העניין שלא ללכת בעצמו יש בזה עניין רוחני¹⁰".

ואולי יש ללמוד מזה, שההוראה שניתנה לרבי בעניין זה, אינה 'הוראה לרבים'. וע"ע.

(1) עמ' 76.

(2) סוף פרק טז.

(3) לקוטי שיחות ח"א עמ' 52, תרגום מאידיש.

(4) כך מסופר במקור שבהערה 7. וראה להלן הערה 5.

(5) בסעודת 'שבע ברכות' במשפחתו, תמוז תשס"ח, נמסר ע"י הרב ליפא שי" קורצווייל.

כן סיפר, שגם החתן והכלה יחד צריכים שמירה, וכן שגם שבוע לפני החתונה צריכים שמירה.

(6) הרב מרדכי אברהם ישעיה ז"ל.

(7) וכבר נדפס ב'כפר חב"ד' גיליון 1122, ומשם ל'שערי נישואין' עמ' רנח. ושם נוסף, לפני פרט זה: שלא ישהה בדירה לבד אלא עם שומר. וזה הביא בס' הנישואין כהלכתם פט"ו ס"ל מערוך השלחן אה"ע סי' סד ס"ג, ע"פ הגמ' (ברכות נד, ב) שהחתן צריך שימור.

(8) נדפסה בתשורה 'עטרת זקנים', כ"ט סיון תשס"א, עמ' 28.

(9) ההדגשה שלנו - בפרקי דר' אליעזר דלעיל, הלשון "בשוק". וראה ב'הנישואין כהלכתם' שם הערות 66, 67 וש"נ.

(10) וצויון שם: ראה לקוטי תורה, ראה, כגג.

ולקחת סולת / קדיש על פסוקים / נישואין ביארציט / קדיש הגדול / מתפלל במניין אחר / הזכירות ב'אהבת עולם'

ולקחת סולת

חזרתי לעיין בדיון שהתקיים בגיליונות תקכ"ה ותקכ"ז, ולפלא שבגיליון תשמ"ט מאריך הכותב בנדרון הנ"ל, בפלפול על הנוחות בחיתוך והדבקות כו', בעוד שניתן היה לומר את המסקנה מיד של "והעולה על כולנה שמדי שבת בשבתו ראו את הרבי אומר 'ולקחת סולת' והזכירות לפני אמירת תהלים". ובהערות המערכת שם: "רבים אומרים... ומסתבר.. שאמר 'ולקחת סולת', אבל כיוון שלא ראו, לא מסתבר שאמר גם את הזכירות" עיין שם.

עקבתי רבות בשנות ה'ל', כשהייתי בחור ב־770, וכן בכל פעם שביקרתי אצל הרבי בשנות ה'מ', וראיתי ברור שהרבי היה מתחיל את אמירת שיעור התהילים מיד אחרי "אל תירא", בלי להפסיק באמירת "ולקחת סולת", ובוודאי לא באמירת ה"זכירות"!

מה "שראו את הרבי אומר משהו מתוך הסידור" היה סיום אמירת "עלינו", שכידוע לרבים, היה הרבי מאריך באמירת עלינו. כשאמר הרבי קדיש, היה החזן ממתין כדקה וחצי אחר עלינו עד שהרבי היה מסיים ואומר את הקדיש. גם כשהרבי התפלל לפני העמוד, ראו ברור שלאחר הקדיש אמר "אל תירא" ומיד פתח את התהילים.

אגב, אם מדברים על הנוחות של ההדבקות וכו', יש לעיין במחזורים הראשונים, ושם היה מספיק מקום להדביק את ה'ולקחת סולת' וה'זכירות' שהדביקו אחר התהילים - לפני התהילים.

אחד מאנ"ש, כעת בכפר חב"ד, מלפנים בירושלים

קדיש על פסוקים

בגיליון תש"נ עמ' 18 ס"ג, הובא (מהגהות הרבי לסידור, שהביא) מס' פסקי הסידור שאדמו"ר הזקן בסידורו סידר לומר 'שיר המעלות' לפני קדיש שלפני ברכו בערבית, משום שדעתו שאומרים קדיש רק אחרי מזמור ולא אחרי פסוקים מלוקטים. ואגב, כך הוא הלשון' בהוראות רבותינו נשיאינו בקשר לאמירת קדיש (אחרי הנחת תפילין דרבנותם) לפני מוסף דראש־חודש, שיאמרו קודם 'איזה מזמור'. העירונו כמה מאנ"ש שצ"ע, כי לפי דעה זו, אין אומרים קדיש גם אחר עלינו, שגם בו יש רק (ג')

1 אדמו"ר מהורש"ב נ"ע - 'ספר המאמרים - ליקוטי ח"ב עמ' שטז. הרבי - אג"ק ח"כ עמ' רפג, שערי הל' ומנהג או"ח ח"ב סי' קעז.

פסוקים. ואכן בב"י ובכתבי האריז"ל לא הובא קדיש זה.² והאשכנזים וחלק מהספרדים שאומרים אותו, הרי זה על-פי דברי הלבוש סי' קלב³ "שהרי לעולם צריכים" לומר קדיש אחר שאמרו פסוקים⁵, ובעלינו יש גם כן פסוקים וצריכים קדיש אחריו, אלא שנהגו בקדיש זה⁴ להניחו ליתום...". ובשער הכוונות⁷ איתא, שהאריז"ל לא היה נוהג לומר שום מזמור קודם ערבית, זולתי ג' פסוקים ('ה' צבאות...'; 'ה' צבאות...'; 'ה' הושיעה...'), ואחר כך אומר קדיש וברכו וכו'. ואף בלשון שו"ע אדמו"ר הזקן⁸: "לעולם לא תמצא קדיש בלא פסוקים שלפניו, אם לא אחר גמר התפילה".

נישואין ביארציט

בגיליון תרל"ג עמ' 18 דנו לעניין קביעת יום נישואין ביארציט של רבותינו נשיאינו. והעירני הרב אשר-לעמיל שי' הכהן (רב קהילת חב"ד ביתר עילית), שאכן ידוע שנהוג לערוך אז נישואין כ"יום הילולא" (=שמחה), ולא כמו ביארציט פרטי שנמנעים מזה.

אמירת ה'קדיש הגדול'

בגיליון תרס"ח דנו בנוסח ה'קדיש הגדול', שנהוג (גם בין אנ"ש) לאומרו בהלוויה בימים שאומרים בהם תחנון.

אמנם ב'הגהות [הרבי] לסדור רבנו הזקן' (קה"ת, ברוקלין תשס"ז) עמ' סז סט"ז, כתב: "במשנת חסידים⁹ כתב דאין לאומרו". ורק בסיום מסכתא הורה הרבי לאומרו¹⁰.

'חיוב' המתפלל במניין בנוסח אחר

הנושא (גם לגבי יחיד המתפלל שם) נדון פעמים רבות בגיליונות 'התקשרות'¹¹. שאלות נוספות: 'חיוב' מאנ"ש המתפלל כש"ץ במניין שבו מקפיד הציבור על אמירת "והוא רחום" בין קדיש לברכו של ערבית, וכן על אמירת קדיש אחר "שיר למעלות" ואמירת 'ברכו' בסוף התפילה, שכל

(2) ראה ט"ז וכף החיים ר"ס נה. ולמנהג הספרדים אומרים קדיש-יתום במנחה אחרי מזמור 'למנצח בניגונת', ובערבית אחר מזמור 'שיר למעלות'.

(3) הובא במשנה ברורה שם ס"ק י. וכן כתבו (שצ"ל קדיש אחר פסוקים) בארחות חיים, כל בו, מחזור ויטרי וסידור רש"י ועוד (ורק בתשובת הראב"ד שבב"י ר"ס נה נזכר מזמור), צוינו בס' 'הלכה ברורה' להרב דוד יוסף, בחלק 'בירור הלכה' סי' נו סוף אות א.

(4) לביטוי צריכים, יש להעיר מדברי הלבוש בסי' נה ס"ג (הובאו בט"ז שם ס"ק ג) אודות עלינו "שאינו תקנת חכמים לומר עליו קדיש, אלא מנהג בעלמא הוא", ולפי הפרמ"ג שם כוונתו, שאמירת עלינו עצמה אינה אלא מנהג בעלמא, ולכן אם אין מניין באמירתו לא יאמרו אחריו קדיש (משא"כ בברכות ק"ש דערבית), ואילו להט"ז שם כיוון שיש בו פסוקים יאמרו קדיש אחריו אף שלא היה מניין באמירתו, עיי"ש. וראה ב'התקשרות' גיליון תשכ"ה עמ' 15 ואילך.

(5) תיבות אלו נעתקו גם במכתב הרבי בקשר לאמירת קדישים כשאין 'חיוב' בבית-הכנסת (אג"ק כרך י עמ' שב, שערי הל' ומנהג או"ח ח"א סי' עט, ובסוף 'קובץ מכתבים' שבס' התהילים 'אהל יוסף יצחק').

(6) בדורות הראשונים בנוסח אשכנז, היה זה הקדיש היחיד אחר 'תתקבל'. ראה גם בערוך השלחן סי' נה ס"ה.

(7) דרוש א' דתפלת ערבית.

(8) סי' נד ס"ד.

(9) מסכת גמילות חסדים פ"ג מ"א, בענייני אבילות, ביחד עם שלילת נוסחי ה'השכבות' ע"י האר"י כנודע.

(10) ראה 'התקשרות' גיליון תשל"ב עמ' 18 הערה 33.

(11) לפי הרשום אצלי, בגיליונות ג', רכ"ג, תקל"ד, תרפ"ד, תרפ"ט, תרצ"ד, תשמ"ט, תש"נ.

אלה אינן כמנהגנו. לכאורה, אם אי־אפשר 'לכבד' באמירה זו מישוהו אחר, רשאי הש"ץ לומר את כל אלה כמנהג המקום. וע"ע.

הרב יוסף שמחה גינזבורג, עומר

כוונת ה'זכירות' בברכת 'אהבת עולם'

בקשר לדברי הרב גינזבורג (גיליון תשמ"ו) על ה'זכירות' בעת ברכת 'אהבת עולם' - הרי ב'סדר רבינו הזקן עם ציונים מקורות והערות' (עמ' קצז) הבאתי מס' 'נוהג כצאן יוסף' (נדפס על־ידי המחבר בשנת תע"ח) בקשר לזה, שהלוואי שיכוונו דעתם בברכות ק"ש לפירוש המילות כפשוטן (ע"ש עמ' לה ועמ' עז). ולענ"ד דבריו אלה תואמים את שיטת אדה"ז הידועה בקשר לסידורו, שרצה שיהא שווה לכל נפש, ושלא יצויינו בו כוונות וכו'. ונימוקו: מי ששייך לכוונות - יידע אותן ממקורות אחרים, ומי שאינו שייך לכך - הרי הכוונות וכו' שבהסידור יכלכלו כוונתו בתפילה. ומכיוון שאדה"ז הציב את הזכירות אחר התפילה, ולאידך נמנע מלרמז להן ב'אהבת עולם', נראה דעתו שאין כוונה זו [של הזכירות בעת ברכת 'אהבת עולם'] שווה לכל נפש¹².

ועל-כל פנים לאנשים כערכי, הרי מה שנתחכמו המדפיסים האחרונים לרחוס עוד ציון ועוד הערה וכו' על גיליון סידור התפלה, הרי זה - דוקא בגלל שזה כן מעניין - מפריע להתרכזות בתפילה עצמה. ואדרבה, כמו מה שהכניסו בכמה סידורים (לא משלנו) את הכוונות בשמות הקב"ה על הגיליון (כמבואר בשו"ע סי' ה) בראש כל דף, שזה מרגיל את המתפללים, ולבסוף הם מתעלמים מהעניין בתפילתם. והרי זמן תורה לחוד וזמן תפילה לחוד, וכמה דפשיט טפי - מעלי טפי.

הרב לוי יצחק ראסקין, דומ"צ דקהילת ליובאוויטש, לונדון

12) בקצות השלחן (סי' יט ס"ה) הביא זאת להלכה למעשה ללא כל הסתייגות. והאם כוונת הרב הכותב לומר שכל דין שנפסק בשו"ע אדמוה"ז ולא הובא או נרמז בסידורו, אינו "שווה לכל נפש"!! (ואדרבה, בהגהות לסידור רבנו הזקן עמ' יד אות קיא כתב הרבי שצריך להדפיס את שש הזכירות בסידור "ובפרט שצריך לכוונם באהבת עולם"!) - המערכת.

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת וארא

כ"ח בטבת

יום שני

ראש־חודש שבט

מנהגי ראש־חודש פורטו לאחרונה בגיליונות: תשד"מ, תשמ"ח, תשנ"ג. כאן נוספו כמה ביאורים, הלכות והנהגות.

התוועדות: "ההתוועדות דסעודה שלישית, שבת מברכים, ויומי דפגרא - בראשי חדשים ומועדי אנ"ש - צריכים להתקיים בבית־הכנסת"³.
עבודה פנימית: בכל ראש־חודש, באחד לחודש, נהג כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע לומר: "חודש טוב! שנתייגע בעבודה בפועל כדי לחוש את החיות פנימי בהרגש בפועל, הרגש המביא לידי פועל במידות טובות ובהרחבת הבנה והשכלה של חסידות"⁴.

גילוי משיח: בראש־חודש מתגלה בכל אחד ואחד מישראל ניצוץ משיח שבו, בחינת היחידה, שהיא ניצוץ מבחינת יחידה הכללית, נשמתו של המשיח, וגילוי זה פועל חידוש בכל מציאותו ובכל ענייניו, שנעשים חדורים בבחינת היחידה. והעיקר, שעל־ידי זה נעשה התגלות וביאת משיח

השכם בבוקר - אמירת תהילים בציבור. אחר־כך לומדים כשעה מאמר חסידות שיהיה מובן לכולם, ואחר־כך התפילה.

מברכים החודש: המולד: יום שני לפנות בוקר, שעה 4:54 ו־17 חלקים.

ראש חודש שבט ביום השני¹.

יום התוועדות. ההתוועדות - בבית־הכנסת.

"בשבת מברכים שבט צריך כל אחד ואחד לקבל על עצמו להוסיף ביתר שאת וביתר עוז במעשיו, תורתו ועבודתו של בעל ההילולא... ובפרט בהביטול וההתקשרות אל... "הנשיא הוא הכל", שככל אחד ואחד - מציאותו וכל ענייניו, בכל מכל כל, נעשים קודש לנשיא הדרור, על־ידי זה שמלאים וחדורים בקיום שליחותו של נשיא הדרור... שעניינו העיקרי "להביא לימות המשיח" בפועל ממש"².
אין אומרים 'אב הרחמים'.

יום ראשון

כ"ט בטבת - ערב ראש־חודש

בתפילת מנחה אין אומרים תחנון.

(3) היום יום ל' ניסן, מאג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ה עמ' שלג (וצ"ע מפני מה לא נעתק בס' המנהגים). להעיר מאג"ק שלו ח"ז עמ' שכד (ובמבוא לקונטרס ומעין עמ' 4): "רגילים היו אנ"ש להתוועד שתי פעמים בשנה, ביו"ד וי"ט כסלו... ומאו נוסדה ישיבת תו"ת, הנה בשנת תרנ"ח, ע"פ הוראת... [כ"ק אדמו"ר מהורש"ב, הוסיפו] לסדר בכל ר"ח התוועדות התלמידים...".

(4) תרגום מאידיש - אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג עמ' תמ. וראה 'ספר המאמרים-מלוקט' לכ"ק אדמו"ר חלק ד עמ' רס: "כי בראש חודש הוא מולד הלבנה... דלית לה מגרמה כלום. וכן הוא בישראל, שדומין ללבנה ומונן ללבנה, שבראש חודש הוא זמן מוכשר לגלות כח הביטול שישנו בכל אחד מישראל".

(1) בה"א הידיעה - כן הוא בלוח כולל־חב"ד, וכך נהגו אצל הרבי. בסידור 'תורה אור' ועוד, תיבת "ביום" אינה מנוקדת, ואחריה ('פלוני'). בסידור תהלת ה' נדפס "ביום", ומתאים ללוח. (בסידורים אחרים, כמו 'אוצר התפילות' ועבודת ישראל, נדפסה גם תיבת "ביום" וללא ה"א הידיעה).

(2) ספר השיחות ה'תשנ"ב ח"א עמ' 266.

שחרית: חצי הלל¹⁴, ואברהם זקן, זכדיה¹⁵, קדיש תתקבל. שיר של יום, הושיענו, ברכי נפשי, קדיש יתום.

קריאת התורה: קוראים לארבעה עולים בפרשת פינחס (במדבר כח, א-טו): כהן - "וידבר... עולה תמיד". לוי - חוזר "ואמרת להם" (וממשיך עד)... "רביעית ההין". שלישי - "עולת תמיד... ונסכה". רביעי - "ובראשי חדשיכם... ונסכו". חצי קדיש. הגבהה וגלילה. אשרי, ובא לציון. הש"ץ מסיים 'ובא לציון' לעצמו, ולא בקול רם. אומרים 'הללו' ומכניסים ספר-תורה לארון-הקודש. חולצים תפילין דרש"י ומניחים תפילין דרבננתם. קריאת-שמע, קדש, והיה-כייביאך. שש זכירות. חולצים תפילין דרבננתם¹⁶. הש"ץ אומר (ולפחות מסיים בקול¹⁷) איזה מזמור, חצי קדיש, תפילת מוסף.

התורה" כמ"ש בשו"ע אדמוה"י סי' קפג ס"א (ודלא כמ"ש בס' הפסק בתפלה ספ"ג ובמילואים, גם במהדורתו החדשה, לחדש שבין 'עלה ויבוא' ל'ובנה ירושלים' נקרא ג"כ 'בין הפרקים'. וע' מש"כ בזה בס' פסקי תשובות סי' קפג הערה 64).

14) לעניין הפסקה לעניית אמן בהלל דר"ח וחיהמ"פ, ראה המסקנא ב'התקשרות' גיליון תמא, שלפי אדה"ז כנראה אין לענות יותר מאשר בברכות ק"ש (ודלא כמ"ש כמה מלקטים ובגיליון שלח), וש"נ.

15) ראה בעניין זה ב'סידור רבינו הזקן עם ציונים, מקורות והערות' על אתר (עמ' תפא).

16) בכף-החיים סי' צא ס"ק כו הביא מס' יפה ללב, שאלה צריכים לחלוץ מלבושם העליון מפני הנחת תפילין על הזרוע, צריכים לחזור וללבושם אחר-כך כי אין כבוד לעמוד כך לפני המלך ולהתפלל, יד חולצת ויד לובשת, עיי"ש. אבל בס' מנהג ישראל תורה שם ס"ק ד הביא ש"רבים אין נוהגין בזה. וי"ל דכיוון דקשה ללבוש הבגד העליון על התפילין הוי כמצוותו בכך, עיי"ש. ואכן מנהגנו להשאיר את הזרוע ללא השרוול (אגב: הרה"ח ר' דובער חן ע"ה מסר בשם הבעש"ט שאין להכניס את השרוול מתחת האבנט), ואף לתפילת מוסף אין מחזירים את השרוול, וכן נהג הרבי.

17) ב'סידור רבינו... הנ"ל עמ' תפג, הביא בשאלה אם צריך שכל הציבור ישמעו זאת, את דעת המטה אפרים (סי' תק"צ סל"ח) שהש"ץ יכול לומר זאת בלחש, ומאיידך דעת הקצות השלחן (סי' טז בבדי השלחן ס"ק ו לעניין קדיש דרבנן, ועוד פוסקים שנשמנו בס' אשי ישראל פט"ו הערה ק) שהלימוד צ"ל במעמד עשרה. והעיקר - יש לציון את ההוראה לעשות ככתוב בפנים, מסיפור הנהגת הרבי בזה בס' המנהגים עמ' 6.

צדקנו ועד כפשוטו ממש, נשמה בגוף, "מלך מבית דוד"⁵.

עניינו של ראש-חודש שבט: "בעשתי עשר חודש באחד לחודש... הואיל משה (כולל אתפשותותא דמשה שבכל דור) באר את התורה", "בשבעים לשון פירשה להם"⁶ - זו עבודתו המיוחדת של נשיא דורנו בהפצת התורה והמעיינות גם לאלו שנמצאים במעמד ומצב ד"אחר", שבשביל שיהיו במעמד ומצב ד"בן" (כפועל ובגילוי), צריכים לתרגם להם ענייני התורה "בשבעים לשון"⁷. **ערבית:** לפני שמונה-עשרה אין מכריזים 'עלה ויבוא'⁸, אבל טופחים על השולחן, להזכיר לציבור לומר זאת.

ברכת המזון: טעה ולא הזכיר 'עלה ויבוא' בברכת המזון (הערב או מחר, עד לפני השקיעה של מוצאי ראש-חודש⁹), ונזכר אחר שאמר "ה" של "בונה ברחמיו ירושלים" אומר "ברוך". שנתן ראשי חודשים לעמו ישראל לזכרון¹⁰, בלא חתימה. אבל אם נזכר אחר שאמר תיבת 'ברוך'¹⁰ של הברכה הבאה, "הטוב והמיטיב", אינו חוזר.

התחיל סעודתו מבעוד יום ואכל כזית, ונמשכה סעודתו אפילו כמה שעות אחר צאת היום - מזכיר 'עלה ויבוא' בברכת המזון, בתנאי שעדיין לא התפלל ערבית¹¹.

ב'עלה ויבוא' המברך מגביה קולו מעט והשאר עונים 'אמן' על 'זכרנו... לטובה', 'זכרנונו בו לברכה', 'והושיענו... טובים'¹² - "בין הפרקים ובסוף ברכה זו (השלישית)"¹³.

5) ספר-השיחות תשנ"ב ח"א עמ' 123.

6) דברים א, ג'ה ובמירוש רש"י.

7) ספר-השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 188 הערה 7.

8) ע"פ סידור אדה"ז.

9) קצות-השולחן סי' מז ס"ד ע"פ סידור אדה"ז.

10) שו"ע אדה"ז סי' קפח סו"ס י. סידור אדה"ז. ולא התקינו לומר 'עלה ויבוא' ב'הרחמן' כמו שהורו למי ששכח להזכיר 'ועל הניסים', משום הזכרת שמות שיש בו, שם סעיף יב.

11) שו"ע אדה"ז שם סעיף יז.

12) ראה מקור מנהג ענייה זו (בכלל) מרב האי גאון, בשער-הכולל פ"ט ס"ק לו.

13) לקוטי-שיחות חכ"ד עמ' 380. ופשוט, שהכוונה שמותר לענות רק בין 'בונה ברחמיו ירושלים' לברכה רביעית, ששם אין את הטעם שג' הברכות צ"ל 'לכתחילה בתכיפה אחת מן

יום שישי ה' בשבט

אפשריים וכתב סברות לכאן ולכאן, וביניהם התאריך
"יו"ד שבט". הרבי מחק תאריך זה¹⁹, והוסיף: "ידוע
דעתי - בהקדם הכי אפשרי"²⁰.

19) וצ"ע הטעם (ואולי הוא הוראה פרטית), כי אף שבט"ז וש"ך
(יו"ד שצה ס"ק ג) ס"ל שבכל יארצייט אין להשתתף בסעודה
של שמחה, וכן נמוץ לנהוג לגבי יא"צ פרטי בין אנ"ש - הרי אין
זה נהוג כלל לגבי ימי היולא של רבותינו, ואדרבה כו"כ מזקני
אנ"ש שלמדו בליובאוויטש עצמה היו משתתפים בסעודות
נישואין שהתקיימו בב' ניסן, וערכו נישואין לילדיהם אז, ואף
באג"ק כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע (כרך יא עמ' יא) מסופר על
חתונה שנערכה לא' מתלמידי תו"ת ביום ההילולא הראשון של
אביו נ"ע (תרפ"א) ללא כל הסתייגות. וראה במדור 'תגובות
והערות' במדור זה. וע"ע.

20) קונטרס 'השליחות לארה"ק, תשל"ו-תשל"ח', עמ' ק.

יום חמישי בלילה, אור ליום שישי: אם
צפויה עננות מוגברת, יש לקדש את הלכנה מיד
כשאפשר, גם אחר ג' ימים (מעת-לעת) מהמולד
(החל מהלילה), ואין להמתין עד אחר שבעה ימים
מהמולד¹⁸.

[בחודש מרחשוון תשל"ח שאל אחד השלוחים את
הרבי בעניין עריכת חתונה, והזכיר כמה תאריכים

18) שער-הכולל פרק לג אות ב, עיי"ש בסופו, וכן בהגהת כ"ק
אדמו"ר מהורש"ב על זה (בסידור תורה-אור תשמ"ז עמ' 489)
ובסופה. וראה בס' 'דיני ומנהגי ראש-חודש - חב"ד' פי"ב הע'
32.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחי

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש